

NORGES BANKS UTLÅNSUNDERSØKELSE

**Lavere utlånsmarginer og økt
etterspørsel etter fastrentelån fra
husholdningene**

1. KVARTAL 2018
PUBLISERT: 19.04.2018

UNDERSØKELSEN ER GJENNOMFØRT I PERIODEN
23. MARS – 11. APRIL 2018

NORGES BANK

Norges Banks kvartalsvise utlånsundersøkelse er en kvalitativ spørreundersøkelse om bankenes kredittpraksis og hvordan de vurderer etterspørsel etter lån. De ti største bankene i det norske lånemarkedet deltar i undersøkelsen: DNB, Nordea, Danske Bank, Handelsbanken, Sparebank 1 SR-bank, Sparebank 1 Østlandet, Sparebank 1 SMN, Sparebank 1 Nord-Norge, Sparebanken Vest og Sparebanken Sør. Undersøkelsen ble første gang gjennomført etter 4. kvartal 2007.

Spørsmålene skiller mellom lån til husholdninger og lån til ikke-finansielle foretak. Bankene blir bedt om å angi endringer i låneetterspørsel, kredittpraksis og betingelser fra det nest siste kvartalet til det kvartalet som nettopp er avsluttet. De blir også bedt om å sammenligne utviklingen i kvartalet som nettopp er avsluttet med forventningene til kommende kvartal. Spørsmålene besvares ved å krysse av på en skala med fem alternativer: økt mye, økt noe, ingen endring, falt noe, falt mye. I figurene i rapporten er svaralternativene konvertert til en tallskala som løper fra +2 til -2. Dersom alle bankene i utvalget har svart at etterspørselen har økt noe, blir verdien i figuren 1. Dersom alle svarer at etterspørselen har økt mye, blir verdien 2. Svarene er aggregert og vektet slik at de gjenspeiler størrelsen på bankenes gjennomsnittlige utlånsvolum de siste par årene.

Fra og med 4. kvartal 2016 er det gjort enkelte endringer i spørsmålene i utlånsundersøkelsen og måten resultatene rapporteres. Endringene er små og har ikke resultert i brudd i tallseriene. Norges Bank Staff Memo 17/2016, [«Bankenes etterspørsel og kredittpraksis siden 2008: Resultater fra Norges Banks utlånsundersøkelse»](#), gjør rede for erfaringer med utlånsundersøkelsen.

Norges Banks utlånsundersøkelse 1. kvartal 2018

Den samlede etterspørselen etter lån fra både husholdningene og foretakene var om lag uendret i 1. kvartal 2018. Husholdningenes etterspørsel etter fastrentelån økte noe. Bankene venter at låneetterspørselen fra husholdningene øker litt i 2. kvartal, særlig for fastrentelån. Kredittpraksisen overfor både husholdninger og foretak var om lag uendret og bankene venter om lag uendret kredittpraksis også fremover. Husholdningenes utlånsrente ble litt redusert til tross for høyere finansieringskostnader. Utlånsmarginene på lån til husholdningene falt, mens utlånsmarginene på lån til foretak var tilnærmet uendret.

Utlån til husholdninger

Husholdningenes samlede etterspørsel etter boliglån var uendret i 1. kvartal, se figur 1. Fremover venter bankene en liten økning i samlet låneetterspørsel. Etterspørselen etter fastrentelån økte, se figur 3. Det var ikke ventet i 4. kvartal 2017. Etterspørselen etter fastrentelån ventes å øke ytterligere i 2. kvartal.

Bankene rapporterte om uendret kredittpraksis overfor husholdningene i 1. kvartal og venter ingen endringer fremover, se figur 2 og 4. Det var ikke vesentlige endringer i enkeltfaktorene som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var uendret, se figur 5 til 8.

Bankene rapporterte om litt redusert utlånsrente til tross for en økning i finansieringskostnadene, se figur 9 og 10. Bankenes utlånsmarginer falt. Noe sterkere konkurranse har bidratt til lavere marginer. Bankene venter at utlånsmarginen kan falle litt også neste kvartal, men de tror ikke på videre fall i utlånsrenten.

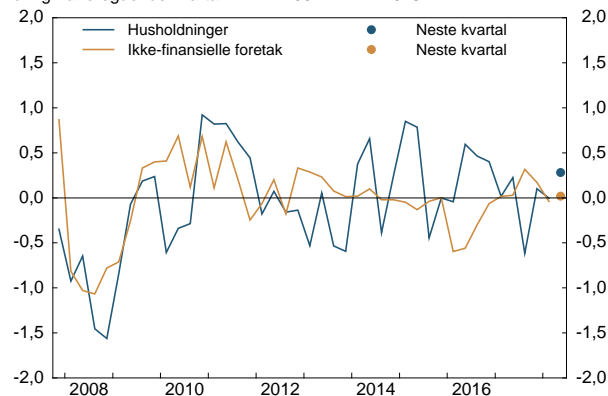
Utlån til ikke-finansielle foretak

Etterspørselen etter lån fra ikke-finansielle foretak var uendret i 1. kvartal og det ventes ingen endringer fremover, se figur 1 og 11.

Bankene rapporterte om uendret kredittpraksis overfor foretakene i 1. kvartal, se figur 2 og 12. Det var ingen vesentlige endringer i enkeltfaktorer som påvirker kredittpraksisen, og lånebetingelsene var uendret, se figur 13 til 16. Bankene venter om lag uendret kredittpraksis også fremover.

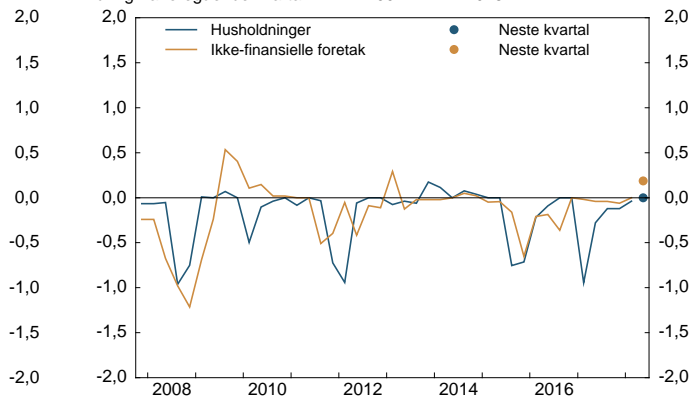
Bankene rapporterte om litt høyere renter på lån til foretak i 1. kvartal og litt høyere finansieringskostnader, se figur 17 og 18. Utlånsmarginen var tilnærmet uendret. Fremover ventes det litt høyere utlånsrente.

Figur 1 Etterspørsel etter lån fra husholdninger¹ og ikke-finansielle foretak². Endring fra foregående kvartal.³ 4. kv. 2007 - 2. kv. 2018

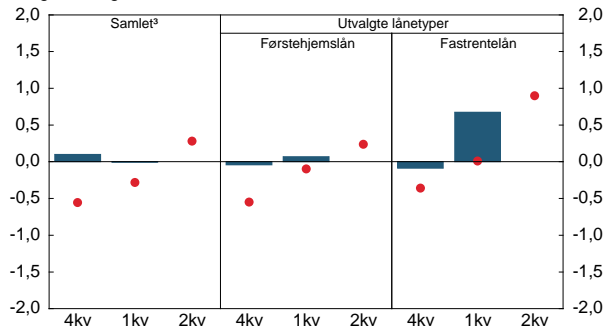
¹ Lån med pant i bolig
² Samlede lån til ikke-finansielle foretak
³ 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 2 Kredittpraksis overfor husholdninger¹ og ikke-finansielle foretak². Endring fra foregående kvartal.³ 4. kv. 2007 - 2. kv. 2018

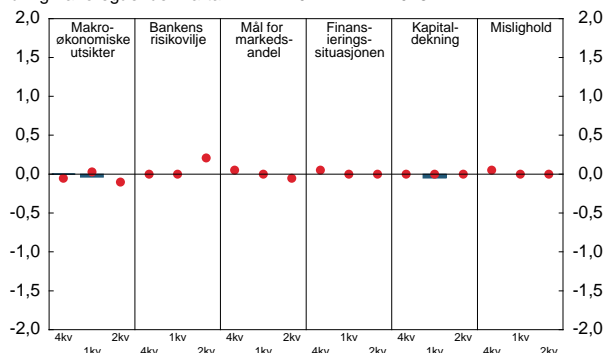
¹ Lån med pant i bolig
² Samlede lån til ikke-finansielle foretak
³ 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 3 Husholdningenes etterspørsel etter lån med pant i bolig¹. Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

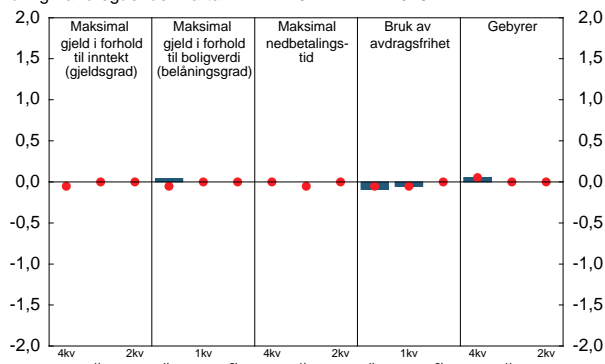
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Samlet etterspørsel er summen av etterspørsel etter førstehjemslån, fastrentelån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)
 Kilde: Norges Bank

Figur 5 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

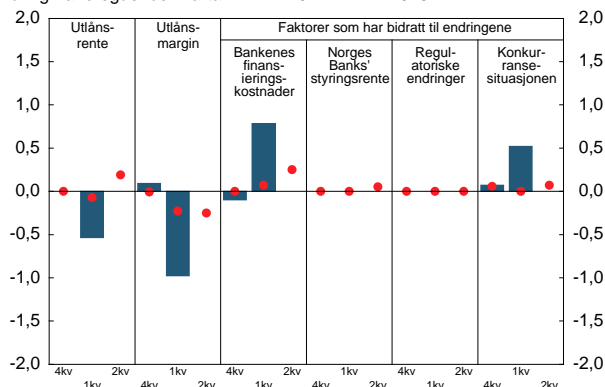
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
 Kilde: Norges Bank

Figur 7 Lånebetingelser overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

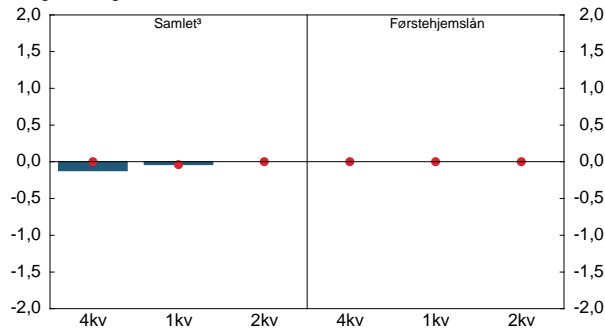
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
 Kilde: Norges Bank

Figur 9 Utlånsrente og utlånsmargin.¹ Lån til husholdninger. Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

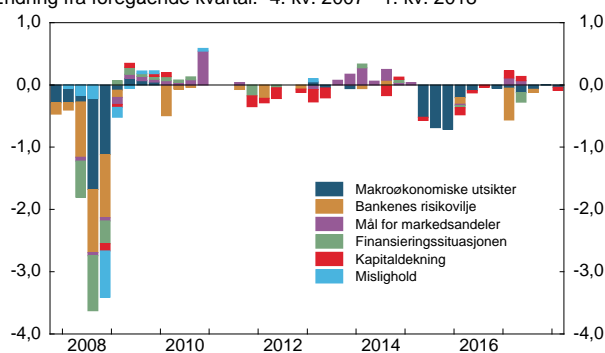
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
 Kilde: Norges Bank

Figur 4 Kredittpraksis overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

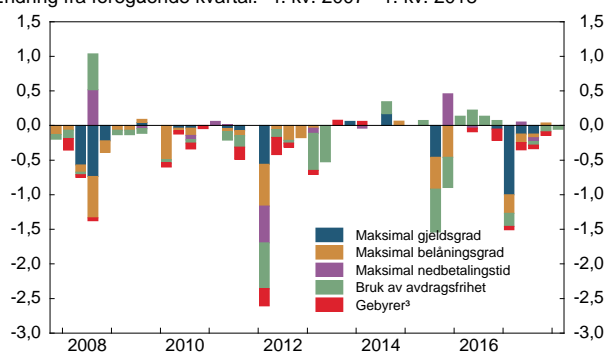
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
³ Samlet kredittpraksis er kredittpraksis for førstehjemslån og alle andre lån med pant i bolig (som utgjør hovedvekten)
 Kilde: Norges Bank

Figur 6 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

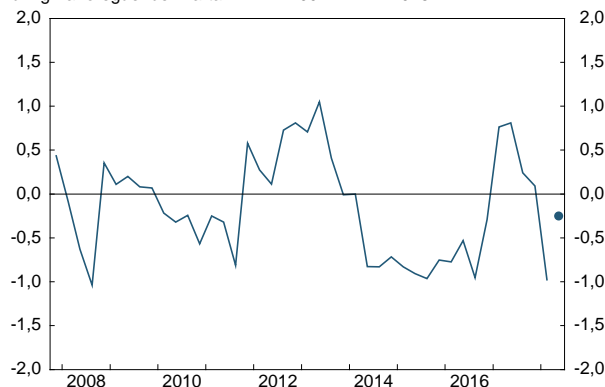
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
 Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 12.
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramning
 Kilde: Norges Bank

Figur 8 Lånebetingelser overfor husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

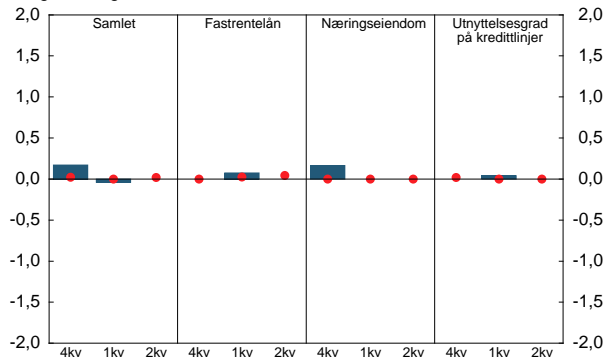
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
 Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10.
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Gebyrserien er negativisert fordi økte gebyrer gjør det vanskeligere å få lån
 Kilde: Norges Bank

Figur 10 Utlånsmargin på samlede lån med pant i bolig til husholdninger.¹ Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 2. kv. 2018

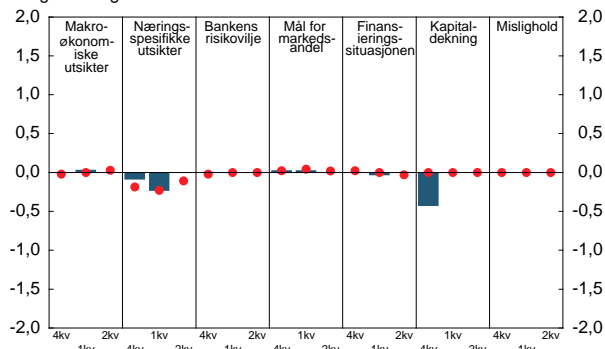
¹ Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
 Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
 Kilde: Norges Bank

Figur 11 Etterspørsel etter lån fra ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

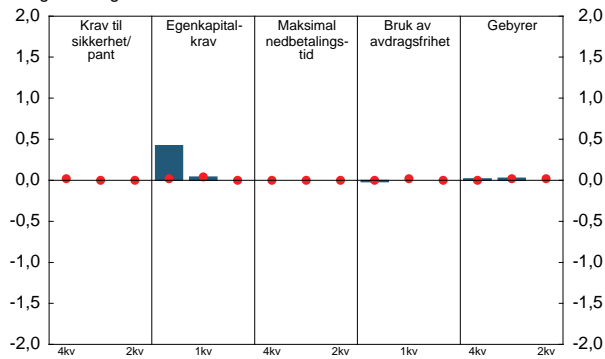
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
² Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 13 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

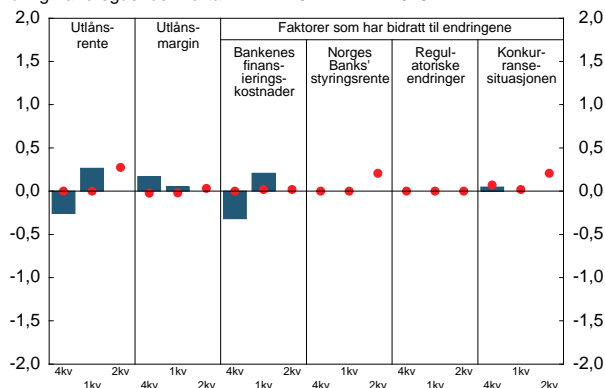
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
² Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramming
Kilde: Norges Bank

Figur 15 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

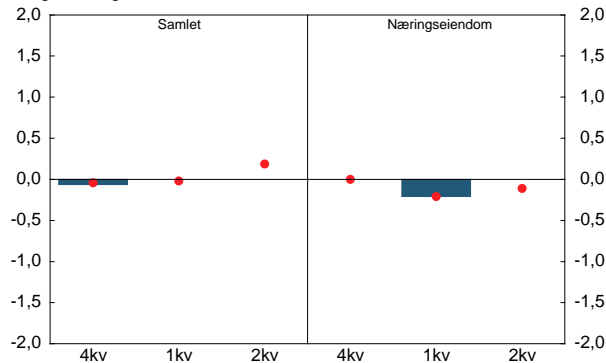
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
² Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 17 Utlånsrente og utlånsmargin.¹ Lån til ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

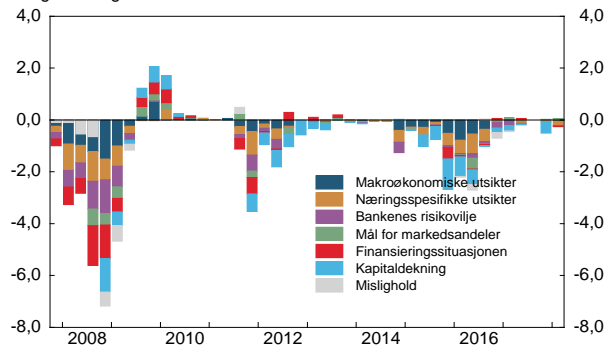
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
² Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 12 Kredittpraksis overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2017 - 2. kv. 2018

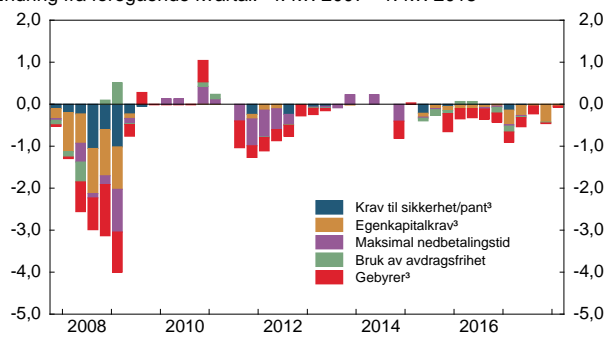
¹ Blå søyler viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
² Røde punkter viser forventet utvikling, rapportert foregående kvartal
² 2/1 = Mye/noe lettere å få lån, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Strammet til noe/mye
Kilde: Norges Bank

Figur 14 Faktorer som påvirker kredittpraksisen overfor ikke-finansielle foretak.
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

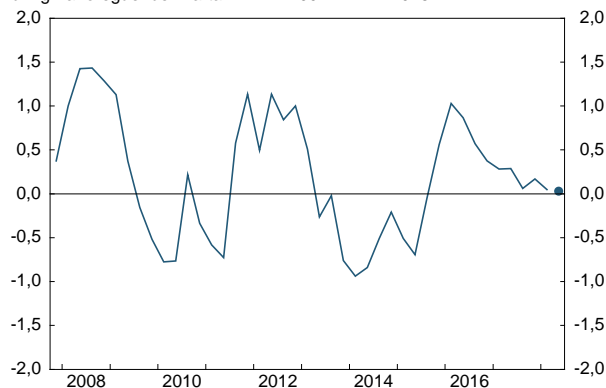
¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 14
² 2/1 = Betydelig/Noe lettere å få lån, 0 = Ingen endring, -1/-2 = Noe/Betydelig innstramming
Kilde: Norges Bank

Figur 16 Lånebetingelser overfor ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 1. kv. 2018

¹ Alle faktorene bankene har oppgitt er summert.
Dersom alle bankene svarer "økt mye" på alle faktorene blir samlet verdi 10
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
³ Økning i 3-seriene betyr at det blir vanskeligere å få lån.
I figuren er seriene derfor negativisert
Kilde: Norges Bank

Figur 18 Utlånsmargin på samlede lån til ikke-finansielle foretak.¹
Endring fra foregående kvartal.² 4. kv. 2007 - 2. kv. 2018

¹ Blå linje viser rapportert utvikling i gjeldende kvartal.
² Blått punkt viser forventet utvikling neste kvartal
² 2/1 = Øker mye/noe, 0 = Om lag uendret, -1/-2 = Faller noe/mye
Kilde: Norges Bank